

Name of the Programme	: M. A. MARATHI
Program Code	: PAMAR
Class	: M. A. II
Semester	: IV
Course Type	: Major Elective (Theory)
Course Name	: साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
Course Code	: MAR-661-MJE
No. of Lectures	: 60
No. of Credits	: 4

Course Objectives:

- 1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप व महत्त्व समजाऊन देणे.
- 2) साहित्य व समाज यांचा अनुबंध लक्षात आणून देणे.
- 3) साहित्यनिर्मिती व लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व यांचा परस्परसंबंध तपासणे
- 4) साहित्यनिर्मितीवरील विविध चळवळींचा प्रभाव तपासणे.
- 5) साहित्य वाचन अर्वाचीन काळातील बदलती वाङ्मयीन अभिरुची समजावून देणे.
- 6) लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता लक्षात घेणे.
- 7) साहित्यातील आशय व अभिव्यक्तीचे स्वरूप लक्षात घेणे.

Course Outcomes:

- CO1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील साहित्याचे सामाजिक स्वरूप लक्षात येईल.
- CO2. साहित्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध लक्षात येईल.
- CO3. महाराष्ट्रात घडलेल्या घडामोडी व त्याचा साहित्यनिर्मितीवरील झालेला परिणाम लक्षात येईल.
- CO4. साहित्यनिर्मितीवरील चळवळीचे स्वरूप समजेल.
- CO5. अर्वाचीन काळातील बदलती वाङ्मयीन अभिरुची लक्षात येईल.
- CO6. लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता यांचा अभ्यास होईल..
- CO7. सामाजिक वृत्ती-प्रवृत्ती यांचा अभ्यास होईल.

Topics and Learning Points

अ.क्र.	तपशील	तासिका
५	साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप ५:१ साहित्याच्या अभ्यासाचे स्वरूप व संकल्पना ५:२ साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास करण्याची गरज/आवश्यकता ५:३ साहित्याची सामाजिकता ५:४ साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची व्याप्ती	१०
६	साहित्याच्या सामाजिक अभ्यास पद्धती ६:१ समाजशास्त्रीय अभ्यास पद्धती ६:२ मार्क्सवादी अभ्यास पद्धती ६:३ जीवनमूल्य आणि कलामूल्य यांचे संबंध	
७	साहित्य आणि समाज ७:१ साहित्य आणि समाज : परस्परसंबंध ७:२ समाज, संस्कृती आणि साहित्यपरंपरा ७:३ साहित्य आणि सामाजिक परिस्थिती	१०
८	लेखक आणि समाज : सहसंबंध ८:१ लेखकाचे व्यक्तिमत्व आणि समाज ८:२ साहित्य निर्मिती आणि लेखकाचे व्यक्तिमत्व ८:३ साहित्य निर्मिती वरील वाढमयीन, राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव	१०
९	साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती ९:१ लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता ९:२ साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती ९:३ लेखकाची सामाजिक बांधिलकी	१०
१०	साहित्य आणि वाचक ८:१ साहित्य आणि वाचक ८:२ वाढमयीन अभिरुची आणि वाचक ८:३ साहित्याचे समाजावरील परिणाम	१०

संदर्भ ग्रंथ :-

- १ मराठी वाढमयाचा इतिहास - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे.
- २ मराठी वाढमयाचा इतिहास खंड १ ते ७ - अ. ना. देशपांडे
- ३ प्रदक्षिणा भाग १ व २ - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे

- ४ एकोणिसाव्या शतकातील सुधारणावाद व मराठी साहित्य - डॉ. सुधाकर शेलार
- ५ साहित्य सर्जन आणि संदर्भ - डॉ. केशव तुपे
- ६ मार्क्सवाद आणि साहित्य - स. दा. कन्हाडे
- ७ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन पुणे
- ८ साहित्य आणि समाज - डॉ. सुनंदा गोसावी, डॉ. विलास खोले
- ९ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - अंजली सोमण, प्रतिभा प्रकाशन पुणे
- १० मराठी सामाजिक नाटक आणि समस्या - कल्पना परांजपे
- ११ समाज आणि साहित्य - डॉ. अविनाश सहस्रबुद्धे
- १२ परिवर्तनाचे प्रवाह - डॉ. मनोहर जाधव
- १३ साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया - डॉ. आनंद यादव
- १४ साहित्य समीक्षा आणि संवाद - डॉ. रवींद्र ठाकूर, दिलीप राज प्रकाशन पुणे
- १५ सांस्कृतिक मूल्यवेध - रा. ग. जाधव
- १६ मराठी साहित्यातील स्पंदने - गो. म. कुलकर्णी, सुवर्ण प्रकाशन पुणे
- १७ साहित्याचे समाजशास्त्र - श्रुती. श्री. वडगबाळकर

**CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)**

Name of the Programme	: M. A. MARATHI
Program Code	: PAMAR
Class	: M. A. II
Semester	: IV
Course Type	: Major Elective (Theory)
Course Name	: मराठी लोकसाहित्य
Course Code	: MAR-661-MJE
No. of Lectures	: 60
No. of Credits	: 4

Course Objectives:

1. लोकसाहित्याचे स्वरूप व संकल्पना समजून देणे.
2. लोकसाहित्याचे स्वरूप व व्याप्ती समजून देणे.
3. लोकसाहित्याचे समाज व साहित्यातील स्थान व महत्त्व समजून देणे.
4. लोकसाहित्याच्या विविध प्रकारांचा अभ्यास करणे.
5. मराठीतील लोकसाहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणाचा शोध घेणे.
6. लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांचे व संशोधकांचे योगदान अभ्यासणे.
7. लोकसाहित्याच्या अभ्यासास व संशोधनास चालना देणे.

Course Outcomes:

- CO1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील लोकसाहित्याची ओळख होईल.
- CO2. महाराष्ट्राच्या विविध प्रदेशातील लोकसाहित्याचे विशेष लक्षात येतील.
- CO3. लोकसाहित्याचा सामाजिक, धार्मिक व सांस्कृतिक जीवनाशी असलेला अनुबंध लक्षात येईल.
- CO4. लोकसाहित्याच्या अभ्यासास व संशोधनास चालना मिळेल.
- CO5. लोकसाहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणाचा शोध घेता येईल.
- CO6. लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य व कलाविष्काराचे स्वरूप लक्षात येईल.
- CO7. लोकसाहित्याचे विविध प्रकार व त्याचे स्वरूप याची ओळख होईल.

Topics and Learning Points

अ.क्र.	तपशील	तासिका
५	लोकसाहित्य : वाङ्मयीन मूल्यमापन ५:१ लोकसाहित्यातील जीवनतत्व ५:२ लोकसाहित्याचे भाषिक वेगळेपण ५:२ लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन ५:३ लोकसाहित्यातील प्रादेशिक जाणीव	१०
६	लोकसाहित्याचा अभ्यास ६:१ लोकसाहित्याच्या विविध उपपत्ती ६:२ लोकसाहित्याचे संकलन : स्वरूप व व्याप्ती ६:३ लोकसाहित्याचे संशोधन : स्वरूप व व्याप्ती	१०
७	लोकसाहित्याच्या अध्ययन पद्धती ७:१ लोकतत्वीय अध्ययन पद्धती ७:२ आदिबंधात्मक अध्ययन पद्धती	
८	लोकसाहित्याच्या संशोधन पद्धती ७:१ क्षेत्रीय संशोधन पद्धती ७:२ स्तरीय संशोधन पद्धती	१०
९	लोकसाहित्याचे अभ्यासक ८:१ दुर्गा भागवत ८:२ सरोजिनी बाबर ८:३ रा. ची. ढेरे ८:४ प्रभाकर मांडे ८:५ गं. ना. मोरजे ८:६ तारा भवाळकर	१०
१०	मराठी लोकसाहित्य आणि विविध संस्था १०:१ महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती, पुणे. १०:२ लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, छत्रपती संभाजीनगर	१०

संदर्भ ग्रंथ :-

१. लोकसाहित्याचे अंतः प्रवाह - डॉ. प्रभाकर मांडे
२. लोकसाहित्याचे स्वरूप- डॉ. प्रभाकर मांडे
३. अपौरुषेय वाङ्मय - डॉ. कमलाबाई देशपांडे

४. लोकसाहित्याची रूपरेषा – दुर्गा भागवत
५. धर्म आणि लोकसाहित्य – दुर्गा भागवत
६. मराठीतील स्त्रीधन-डॉ. सरोजिनी बाबर
७. मराठी लोकगीते- डॉ. सरोजिनी बाबर
८. मराठी लोककथा- डॉ. सरोजिनी बाबर
९. मराठी तमाशा- नामदेव व्हटकर
१०. मराठी लोकसंस्कृतीचे उपासक- डॉ. रा.चिं. ढेरे
११. लोकसाहित्याचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र- डॉ. गं. ना. मोरजे
१२. लोकसाहित्य कलाविचार- डॉ.गं. ना. मोरजे
१३. लोकसाहित्य विचार- डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१४. नाचू कीर्तनाचे रंगी- डॉ. यशवंत पाठक
१५. भारतीय मिथ्यांचा मागोवा- विश्वनाथ खैरे
१६. लोकबंध- डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१७. आदिवासी कलाविश्व- डॉ. गोविंद गारे
१८. लोकसंचित- डॉ. तारा भवाळकर
१९. लोकसाहित्य : उद्ग व विकास – डॉ. शरद व्यवहारे
२०. लोकसाहित्य : शोध व समीक्षा- डॉ.रा. चिं. ढेरे
२१. संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य- डॉ.रा. चिं. ढेरे
२२. मराठी लोककथा: स्वरूपमीमांसा- सी, वैदेही कोळेकर
